

MALEZYA’NIN GÜNEY ÇİN DENİZİ STRATEJİSİ VE MAHATHİR DOKTRİNİ*

Muharrem Gürkaynak¹

Diren Doğan²

Öz

Bu çalışma, dünya üzerindeki sıcak çatışma alanlarından biri olan Güney Çin Denizi’ne odaklanmakta ve Malezya tarafından bu bölgedeki ihtilafların barışçıl yoldan çözümüne yönelik oluşturulan Mahathir Doktrini’ni incelemektedir. Bu amaçla genelden özele doğru bir seyir izlenen çalışmada öncelikle Güney Çin Denizi olarak nitelenen coğrafi bölge tanımlanmış, ardından bölgedeki ihtilafın nedenlerine ve taraflarına değinilmiş ve son olarak Mahathir Doktrini ’nin kapsamı açıklanmıştır. Bölgedeki çatışma potansiyellerine getirilen önleyici bir çözüm olan bu doktrinin güncel gelişmeler ışığındaki muhtemel gelişimi sonuç kısmında ele alınmış, Malezya’nın bu doğrultudaki destekleyici politikalarına yine aynı kısımda yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Asya-Pasifik Bölgesi, Güney Çin Denizi, Malezya Devleti, Mahathir Doktrini

MALAYSIA’S SOUTH CHINA SEA STRATEGY AND MAHATHIR DOCTRINE

Abstract

This study focuses on the South China Sea which is one of the hottest areas of conflict in the world, and examines the Mahathir doctrine created by Malaysia for the peaceful resolution of conflicts in this region. For this purpose, from general to special method was followed in this study. First The South China Sea region was identified, and then the causes and sides of the conflict in the region were addressed. Finally, the scope of the Mahathir doctrine was explained. The likely development of this doctrine, which is a preventive solution to the potential of conflict in the region, in the light of current developments, is discussed in the conclusion section. The supporting policies of Malaysia in this direction are also included in the same section.

Keywords: Asia-Pacific Region, South China Sea, Malaysia, Mahathir Doctrine

Jel Codes: F5, F51

---

* Bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün 10245998 referans numaralı “Bölgesel İhtilaflar Bağlamında Güney Çin Denizi ve Çin Halk Cumhuriyeti’nin Bölge Politikaları” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, muharremgurkaynak@sdu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-5371-0474>

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Avrupa Birliği Çalışmaları ABD, dirensahinn@gmail.com <https://orcid.org/0000-0002-6021-2828>

Giriş

İçinde bulunduğumuz uluslararası sistem, bünyesinde farklı çatışma potansiyellerini barındıran, uzaması halinde uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden ihtilafları barındırmaktadır. Domino etkisiyle birbirini etkileyebilecek süreçlerin merkezlerinde gerçekleşen mikro değişimler, sistemdeki ihtilafların hangi yöne evrileceği noktasında etkin bir rol üstlenmektedir. Bunlardan birini oluşturan Güney Çin Denizi, içerisinde en az altı hak talebini barındıran ve çözümü noktasında bölgesel sınırının dışına taşan ihtilaflara sahiptir. Özellikle Çin'in baskınlığı ve ABD'nin müdahale potansiyeli gölgesinde sürdürülen bu ihtilaf, deniz üzerinde sınırları birbirine girmiş irili ufaklı sayısız yapıların; Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler, Malezya ve Bruney devletleri tarafından egemenliğinin talep edilmesi neticesiyle ortaya çıkmaktadır. İhtilaf yaşayan devletlerin, bölgedeki menfaatlerini koruma stratejileri bazı ülkeler tarafından yaşamsal çıkar olarak değerlendirilirken; özellikle askeri kapasite ve ekonomik gelişmişlik açısından sınırlı ve bağımlı konumda bulunan bazı ülkeler için ise bu stratejiler göz ardı edilebilme potansiyellerini üzerinde taşımaktadır.

İkinci sınıflandırmaya dahil edilen ülkelerden biri olan Malezya Devleti, gelişmekte olan bir ülke olarak Güney Çin Denizi meselesinde *ad hoc* diplomasiyi ve pragmatist faaliyetleri öngören soft bir politika izlemektedir. Bölgedeki pek çok ülkenin aksine Güney Çin Denizi ihtilafında Çin'e karşı net bir duruş sergilemekten imtina eden Malezya'nın, bu noktada Çin'in kanat çırpışlarının getirdiği ivmeyle kendi ekonomisini ilerletmeyi amaçladığı, diğer taraftan ABD ile geçmişten gelen uzun süreli ilişkileri dolayısıyla askerî açıdan da kendini ABD'nin rüzgarına bıraktığı gözlenmektedir. Bölgedeki bu tutumu dolayısıyla "sessiz iddiacı" olarak da adlandırılan Malezya'nın bölge stratejilerinde 2018 yılında iktidara gelen Mahathir Muhammed ile birlikte bir revizyon havası yaşanmıştır. On beş yıllık bir aranın ardından ikinci defa Başkanlık koltuğuna oturduğu Malezya'nın yeni stratejisini "Doğu'ya Bak" olarak belirten Mahathir, bu stratejiyle Çin'in kalkınma stratejisini takdir edip onun örnek alınması gerektiğini belirtirken; aynı zamanda Çin'in "Bir Kuşak Bir Yol" inisiyatifi ile Malezya'da yapılması konusunda uzlaşma sağlanan devasa projelerinin tekrardan gözden geçirileceğini vurgulayarak aslında Çin'e güven duymadığını ve ülkesinin Çin'in müşteri devleti olmadığını vurgulamaktan da çekinmemiştir. Güney Çin Denizi'nin çatışma potansiyelinden uzakta olması için savaş gemilerinden arındırılması gerektiğini çünkü savaş gemilerinin tabiatı gereği savaşın öncüsü olduğunu ve gerekli olan şeyin bölgeyi korsanlardan korumak için donatılmış küçük tekneler olduğunu belirtmektedir. Ayrıca diplomatik istişarelerin ülkelerin birbirlerini askerî açıdan donatması için değil, devletlerarasındaki ihtilafların çözülmesi için bir anahtar olduğunu vurgulamakta, bölgedeki ekonomik paylaşımında küçük ülkelerin de göz önünde tutulmasının gerekliliğini savunmaktadır. İşte Malezya'nın bu kaos karşıtı yeni stratejisi "Mahathir Doktrini" olarak anılmaktadır.

Bölgedeki diğer ülkelere de referans niteliğinde olan bu doktrin, özelde Güney Çin Denizi'nde genelde ise tüm dünyada ortaya çıkan uyuşmazlıkların barışçıl yollardan çözülmesinin ve ülkelerin farklı iş birlikleri kurarak kendilerini kalkındırmalarının gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda çalışmada öncelikle Güney Çin Denizine ve bölgedeki ihtilafa sahip olan devletlere değinilecek, ardından Malezya'nın bölge diplomasisinin Mahathir Doktrinine doğru gelişimine yer verilip, bu doktrinın uygulamaya geçirildiği takdirde bölgede gerçekleşebilecek gelişmelere yönelik barışçıl bir öngöründe bulunulacaktır.

1. Güney Çin Denizi İhtilafı ve Taraf Olan Ülkeler

Dünyanın hemen hemen her bölgesinde egemenliği ihtilafli durumda olan toprak parçalarına rastlanması mümkündür. Türkiye ile Yunanistan arasında bulunan Kardak Kayalıkları; İngiltere ile Arjantin arasındaki Falkland Adaları, Çin ile Japonya arasında yaşanan Senkaku ve Diaouyu Adaları uyuşmazlıkları bu yargıya verilebilecek örnekler arasındadır (Tüysüzoğlu, 2011:20-21). Bahsedilen örnekler içerisinde Güney Çin Denizi'nin farklı bir özelliği bulunmaktadır. Dünya üzerinde örneklerinin de verildiği bu ihtilafli oluşumların neredeyse tamamı yalnızca iki devlet

arasında var olmakta ve çözümlenmeye çalışılmaktadır. Bu ihtilafların hiçbiri en az altı hak talebini içeren Güney Çin Denizi ihtilafı kadar fazla aktörlü ve dolayısıyla karmaşık değildir (Storey ve Fellow, 2014:10). Bu doğrultuda Polling Güney Çin Denizi'ni tanımlarken, "Dünya'nın en çekişmeli ve muhtemelen en karmaşık egemenlik ihtilaflarının bulunduğu bölge" ifadelerini kullanmaktadır (Polling, 2013:1-2).

Yarı kapalı bir deniz olan Güney Çin Denizine coğrafi açıdan bakıldığı zaman kuzeyde Tayvan Boğazından, Güneyde Malakka ve Singapur Boğazına kadar uzanan ve Çin, Tayvan, Filipinler, Malezya, Brunei, Endonezya ve Vietnam ülkeleri tarafından çevrelenen 3,5 milyon karelik alana sahip bir deniz ile karşılaşmaktadır. Sayıları yüzleri aşan ada, adacık, takımada, kayalık vb. deniz seviyesinin altında ya da üstünde görülebilen oluşumlara ev sahipliği yapan bu deniz, yüzeyinde yaklaşık on kilometrekarelik bir alanı kaplayan oluşumların %95'inin insan yaşamına uygun olmaması nedeniyle yerleşim alanı olarak kullanılamamaktadır (Ohnesorge, 2016:27). Bölgenin kuzeydoğu tarafındaki "Pratas Adaları", kuzeyindeki "Paracell Adaları", güney kısmında bulunan "Spratly Adaları", orta kısmına denk gelen Scarborough Shoal (sığılık) ve onun hemen yanında yer alan "Macclesfield Bank"³ ise bölgedeki ihtilaflara neden olan oluşumların başlıcalarıdır (Bader vd., 2014:4). Gerek bölgenin kıymetli özelliklerinden gerek ise Asya-Pasifik bölgesinin tarihsel deneyimlerinin karmaşıklığından ötürü Güney Çin Denizi olarak adlandırılan su kütleleri üzerinde anlaşmazlığı oluşturan aktörler sınıflandırılırken; Güney Çin Denizi'ne bitişik acil durum talep eden devletler ve Güney Çin Denizi'nin sularına bitişik olmayan "dış" devletler olarak kabaca iki ayrıma başvurulması doğru bulunmuştur (Ohnesorge, 2016:29). Bu ayrımın ilk kısmındaki bölgeye bitişik sınırı olan ülkeler arasından en az altı aktör birbiriyle örtüşen toprak iddialarına sahiptir (Peace Palace Library, 2018). Bu aktörler Çin Halk Cumhuriyeti, Çin Cumhuriyeti (Tayvan), Vietnam, Filipinler, Malezya ve Brunei ülkelerini kapsamaktadır (Consil on Foreign Relations, 2018). Bu aktörler kendi aralarında sınıflandırıldığı zaman; ASEAN üyesi olan Vietnam, Filipinler, Malezya, Brunei ülkeleri bir tarafa, diğer beş ülke tarafından egemen bir devlet olarak tanınmayan, iddialar açısından Çin ile benzer taleplere sahip olan Tayvan ile Çin Halk Cumhuriyeti ise diğer tarafa gruplandırılmak üzere iki temel başlığa ayrılabilir (Storey ve Fellow, 2014:10; Güney Çin Denizi Tabloları ve Haritaları, 2018; ASEAN Örgüt Künyesi, 2018).

2. Malezya Devleti'nin İddiaları

Bir önceki başlıkta yer alan gruplandırmanın ilk basamağında yer alan Malezya devleti, Güney Çin Denizi'ndeki toprak iddialarında diğer iddia sahibi ülkelere, özellikle de Filipinler ve Vietnam'a nazaran *ad hoc* diplomasiyi ve pragmatist öngörülerini içeren daha soft bir politika izlemektedir. Kendi kapasitesinin farkında olan bir ülke olarak Malezya, merkez ülke konumundaki Çin ile mücadele edebilecek pozisyonda değildir, ki zaten bunu deneme eğilimi de göstermemektedir (Sebastian, 2018:6). Ancak son yıllarda özellikle Çin ile Malezya arasında yaşanan bazı olumsuz gelişmeler Malezya'nın "sessiz diplomasi"sinden ağır ağır sıyrılmaya başladığının belirtilerini göstermektedir. Malezya'nın bölgeye yönelik uyguladığı politikalarının ana unsuru olan Güney Çin Denizi'ndeki iddialarına odaklanıldığı zaman, günümüzde Malezya⁴, bölgedeki beş yapıyı kontrolü altında tutmaktadır (Weatherbee, 2014:147). Bu yapılara yönelik iddialarının geneli Spratly Ada Grubu'nu kapsamakla birlikte, burada ikisi Vietnam ve biri Filipinler tarafından işgal edilmek üzere toplamda yedi özellik üzerinde egemenlik hakkı

³ Güney Çin Denizi'nin merkezinde tamamen batık bir resiftir.

⁴ Malezya coğrafi açıdan Güney Çin Denizi'nde birbirinden ayrı iki toprak kütleleri bulundurmaktadır. Bunlar "Yarımada veya Batı Malezya" ve "Doğu Malezya" olarak belirtilir. Aralarındaki mesafe, yalnızca ülkenin askeri ve sahil güvenlik varlıkları üzerinde değil, aynı zamanda Doğu ve Batı arasındaki mevcut kabotaj politikası nedeniyle ulusal pazarlara erişimde sıkıntı yaratmaktadır. Sular arasında sosyal entegrasyon ve ulus inşa etmek de Malezya için zorlu bir mücadeledir. Buna ek olarak, doğudaki iki büyük Malezya eyaleti olan Sabah ve Sarawak eyaletleri politik açıdan büyük önem taşımaktadır. Bu zorluklar, ülkenin Güney Çin Denizi'ne olan ilgisinin savunulması için temel olarak önemlidir ve resmi politikaya yansıtılır. Malezya'nın ulusal savunma politikası, Sabah ve Sarawak yarımadasının deniz yolları ve hava sahasında meydana gelebilecek herhangi bir tehdidin veya bozulmanın, bu toprakların bütünlüğünü zararlı bir şekilde etkileyebileceği konusuna hassasiyetle yaklaşmaktadır.

olduğunu savunmaktadır. Bu yapılara ek olarak kendi kıta sahanlığında bulunan iki yarı batık ve üç tamamen batık resif olduğunu iddia etmektedir (Roach, 2017:1). İddiaların Malezya tarafından ilan edilmesi, 21 Aralık 1979 yılında “Malezya'nın Suları ve Kıta Sahanlıkları Sınırları” adıyla yayınladığı bir haritaya dayanmaktadır (National Archives of Singapore, 2018). Haritanın oluşum süreci, Malezya'nın 31 Ağustos 1957 tarihinde bağımsız olmasıyla ve üç yıl sonra 21 Aralık 1960 tarihinde Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olması ile başlamıştır (Proclamation of independence of Malaysia , 2018; Chapter XXI-Law Of The Sea, 2018). 1964 yılında, 1958 tarihli BM Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'ni onaylayan Malezya Devleti, 1966 yılında bu sözleşme doğrultusunda bir kıta sahanlığı yasası yayınlamış, 1969 yılında bu yasayı düzenlemiş ve ardından 1979 yılında Malezya'nın bölgesel iddialarının ilk ifadesi olan *Peta Baru* isimli haritayı gün yüzüne çıkarmıştır (International Boundary Study Series A: Limits in the Seas, 2018; Sallah vd., 2009:108). Ortaya atılan bu iddia, diğer devletleri değimi yerinde ise hazırlıksız yakalamıştır. Çünkü bölgedeki diğer devletlerin Güney Çin Denizi'ne yönelik ifade ettikleri egemenlik iddiaları karşısında Malezya'dan daha önce herhangi bir tepki ya da iddia sahibi devlet tutumunun bulunmayışı nedeniyle Malezya'ya yönelik bu tür beklentilerin de önünü kapatmıştır. Örneğin; 1975 yılındaki Çin'in sınırlarını Sarawak ve Sabah sahillerine uzatacağına dair söylemleri ve iddia ettiği Dokuz Çizgili Haritası Malezya tarafından ardi getirilmeyen cılız bir tepki ile karşılanmıştır. Aynı şekilde Malezya'nın egemenlik iddiasında bulunduğu olduğu Ambona Cay, 1975 yılında Güney Vietnam tarafından işgal edildiğinde Malezya'nın herhangi bir tepkisi görülmemiştir. Bir başka örnek olarak Filipinler'in “Kalayaan Adaları Grubu” (Freedomland) üzerindeki Filipin egemenliğini ilan eden 1955 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi imzalandığında yine Malezya tarafından herhangi bir tepki ile verilmemiştir (Lo, 1989:156). Ancak kabından taşma belirtisi göstermeye başlayan Malezya; 1979 yılında yayınladığı haritanın ardından bu sefer öncekiler kadar silik bir duruş göstermemiştir. Bu doğrultuda 1980 yılından itibaren Swallow Resifi başta olmak üzere çeşitli yapılarda anıtlar kurmuş ve askeri birlikler göndermeye başlamıştır (Nasir, 2017:10-15). Malezya'nın bu faaliyetlerine en net tepki Vietnam tarafından verilmiştir. 1982'den itibaren Peta Baru'yu kabul etmediğini belirten Vietnam 1982 yılında bu haritaya karşı bir protesto metni yayınlamış ve kendi karasularının yenilenmiş sınırını belirterek iddiasını Swallow Resifine kadar taşımıştır. Ardından Malezya, Vietnam'ın bu adımını reddettiğini belirten bir nota yollamıştır. 1983 yılında Vietnam'ın Malezya'ya cevabı karasularının sınırlarının hukuka uygun olduğu yönündeki ifadesi olmuştur (Sallah, 2009:113). Aynı yıl Malezya'nın hukuki meselelerden sorumlu Bakan Yardımcısının, Malezya'nın Amboyna Cay ve Swallow Resifi'ndeki haklarının basit bir coğrafya meselesi olduğunu belirten ifadesi ve Malezya Dışişleri Bakanlığı'nın Swallow Resifi'nin daima Malezya topraklarının bir parçası olduğunu iddia eden bir bildirisini, Malezya'nın iddialarının dayanağının hukuki gerekçeler mi yoksa tarihsel gerekçeler mi olduğu sorusunu gündeme getirmiştir (Lo, 1989:157). Hukuki çerçeveli iddiaların tarihsel iddialardan daha geçerli olduğunun bilincinde olan Malezya bölgedeki iddialarını daha çok hukuki iddialar temeline oturtmaya gayret etmiştir. Bu doğrultuda, 1988 yılında Malezya Dışişleri Bakan Yardımcısı Abdullah Che Wan, iddialarının yasal ve uluslararası hukuka uygun olduğunu vurgulayıp 1988 yılında Amboyna Cay üzerindeki egemenlik haklarında ısrar etmiştir (Sallah, 2009:113).

20. yüzyılın sonuna gelindiğinde, 1992 yılında Manila'da düzenlenen “ASEAN Bakanlar Toplantısı”nda çevre ülkeler Güney Çin Denizi'ndeki olumsuz gelişmelerin bölgedeki barış ve güvenliği direkt olarak etkilediğinin fikir birliğiyle, bölgedeki faaliyetlerini sınırlamayı ve bu konuda ilerleyen süreçte ortak bir deklarasyon yayınlamayı uygun görmüşlerdir (Association of Southeast Asian Nations, 2018). Ancak 1997-1998 yılları arasındaki Asya Krizi, Malezya'nın diğer ASEAN ülkeleriyle arasının açılmasına neden olmuştur ve Spratly Adaları meselesinde Malezya kendi stratejisini belirleme kararlılığına bürünmüştür (Tonnesson, 2002:590-591). Bu doğrultuda Spratly'deki Investigator Sığılığı ve Erica Resifi üzerinde; iskele, helikopter pisti ve radar anteni gibi çeşitli yapılar inşa etmeye faaliyetlerine girişen Malezya'nın bu davranışı çevre ülkelerin protestolarına neden olmuştur. Ayrıca bu durum, Malezya'nın Güney Çin Denizi'ndeki 1992 ASEAN Deklarasyonu'nu ihlal ettiğini belirten diplomatik bir protestonun Filipinler

tarafından yayınlamasına da yol açmıştır (Philippines Hands Protest Note to Malaysia, 2018). Protestonun ardından; ASEAN tarafından, Malezya'nın ASEAN dayanışması ve işbirliği ruhuyla, bölgesel barış ve istikrara yönelik hareketlerini yeniden gözden geçirmesi istenmiştir (Ganesan ve Amer, 2010, 244). Filipinler ve Malezya arasındaki, Malezya'nın tek taraflı işgalinin doğurduğu gerginlik sürecinin ardından Malezya 1999 yılından itibaren ilişkilerde düşük profilli bir seyir izlemiştir; bu doğrultuda bölgedeki herhangi bir özellik üzerinde işgal girişiminde bulunmamış ve böylece ASEAN içindeki huzursuzluğun yatışmasını sağlamıştır (Chung, 2009:99). Güney Çin Denizi'ndeki ülkelerin sükuneti, Manila'da hedeflenen deklarasyon beklentisinin; ortak çalışmalar ve fikir alışverişleri neticesinde "Güney Çin Denizi'nde Tarafların Davranışları Bildirisi (DOC)" şeklinde vücut bularak 4 Kasım 2002 tarihinde imzalanmasına vesile olmuştur (Centre For International Law, 2018). Bölgedeki ihtilafların barışçıl yollarla çözülmesi, BMDHS'nin uzlaşmazlıklarda çözüm mercii olarak kullanılması, diyalog ve istişareler yoluyla görüş alışverişlerinin yapılması gibi bölgedeki gerilimin oluşmasını engelleyen 10 maddeyi barındıran bu bildiri ASEAN ülkeleri ile Çin tarafından imzalanarak bölgedeki ihtilaflar üzerinde olumlu bir havanın yaşanmasını sağlamıştır (Thayer, 2015:2-3). DOC'un imzalanması bölgedeki iddialarını yüksek sesle dile getiren ülkelerin "bir müddet" geri plana çekilmelerini sağlarken; Malezya açısından kendi gibi iddialarını kısık sesle dile getiren, hatta bu konuda Malezya'dan daha geri planda kalan bir ülke olan Brunei'in Malezya ile kozlarını bu durgun ortamda paylaşmasına vesile olmuştur.⁵ 1994'den itibaren başlayan iki ülke arasındaki deniz sınırları sorunu 2003-2008 yılları arasında masaya yatırılarak, her iki ülkenin de hidrokarbon kaynaklarının araştırılması ve kullanılması yönünde işbirliğini yapmayı kabul etmesiyle yumuşamış ve kıta sahanlığı ile her iki ülkenin münhasır ekonomik bölgesi üzerindeki egemenlik hakları konusunda bir garanti anlaşmasına varılmasıyla sonuçlanmıştır (Minister Of Foreign Affairs, 2018).

Genel olarak 2002 yılında imzalanan DOC sonrası süreç (Brunei ile yaşananlar bir kenara bırakılırsa) Malezya açısından diplomasinin ve ekonomik iş birliğinin daha ön plana çıktığı, özellikle ABD ve Çin ile zengin bağlantıların kurulduğu bir dönemi yansıtmıştır. Malezya için verimli geçen bu süreç; ülkeye, bölgedeki iddialarına dair kararlı bir adımın kapısını aralayacak kuvveti vermiştir. Bu kuvvetle 6 Mayıs 2009 tarihinde Malezya Devleti, Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti ile birlikte Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS)'nin 76. maddesinin 8. fıkrası uyarınca, Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu (BMKSK)'na Güney Çin Denizi'nin güney kısmına göre karasal deniz genişliğinin ölçüldüğü esas taban hatlarından 200 deniz milinin ötesini talep eden "genişletilmiş kıta sahanlıkları"⁶ ile ilgili başvuru yapmışlardır (United Nation Oceans & Law of the Sea, 2018). Malezya ve Vietnam'ın bu girişimine bölgedeki diğer ülkelerden tepki gecikmemiştir. Aynı zamanda bu ülkeler bir yandan tepkilerini ifade ederlerken (Çin hariç) diğer yandan kendi iddialarını Vietnam ve Malezya gibi BMDHS ile uyumlandırma çalışmalarını hızlandırmışlardır (Hayton, 2014:263). Bunun yanında çevre ülkelerden gelen tepkiler arasında BMKSK'da yapılan sunuma en net cevap Çin'den gelmiştir. Çin, bu sunumun ardından Malezya ve Vietnam'ın iddiaların dikkate alınmaması gerektiğini belirten, kendi iddialarının kapsamını vurgulayan bir notayı ve notanın ek kısmında da U Şekilli Harita olarak nitelendirilen haritayı 7 Mayıs 2009 tarihinde yayınlamıştır

⁵ "Kozlarını paylaşmak" deyimi kullanılmış olsa da Brunei ile Malezya arasındaki ilişkiler genellikle pozitif eksende ilerlemiştir. Hatta Malezya, geçmişte Louisa Reef'i de iddia etmiştir, ancak komşusunun gerekçesinin kendisiyle özdeş olduğu düşüncesiyle bu iddiayı sessizce reddetmiştir. Malezya'nın bu adımın diğer bir yönü de kendi iddialarını kapsayan bölgelerin Spratly Adalarının bir parçası olmadığını vurgulama stratejisidir. Louisa Reef'in Malezya'nın bu stratejisine ters düşecek derecede bilinen Spratly'e ait bir resif olduğu için de Malezya pek üstüne düşmemiştir.

⁶ BMDHS kapsamında, bir kıyı devleti karasularını 12 deniz mili, bitişik bölgesini 24 deniz mili, Münhasır Ekonomik Bölgesini 200 deniz mili ve kıta sahanlığını 200 deniz mili olarak belirleme hakkına sahiptir. 200 mil kıta sahanlığının ötesine uzanan kıtasal yapıya sahip olan bir kıyı devletine; BMDHS, kıyı devletinin kıta sahanlığının dış sınırlarını 350 deniz miline veya 2500 metreden 100 deniz miline kadar talep etmesine izin vermektedir. Uzatılmış kıta sahanlığı (ECS) denilen bu iddia, temel olarak teknik ve bilimsel verilerle birlikte, Birleşmiş Milletler altında oluşturulan bir birim olan Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonuna (CLCS) sunulmalıdır.)

(Çin'in 7 Mayıs 2009 tarihli notası, 2018). Bu sürecin ardından 20 Mayıs 2009 tarihinde Malezya, Çin'in notasına istinaden Vietnam ile yaptıkları ortak sunumun geçerliliğini koruduğunu ve bu sunumun diğer ülkelerin iddialarından bağımsız bir şekilde önyargısız olarak yapıldığını belirtmiş, aynı zamanda BMKSK'ya bu sunum yapılmadan önce Çin Halk Cumhuriyeti'nin bilgilendirildiğini ifade etmiştir (Malezya'nın 20 Mayıs 2009 tarihli bildirisi, 2018). Malezya'nın bu bildirisinin ardından bir sonraki Çin yanıtı, Filipinlerin 2011 yılında BMKSK'ya sunduğu bildiriye cevaben yazılmıştır (Filipinlerin 5 Nisan 2011 tarihli bildirisi, 2018; Çin'in 14 Nisan 2011 tarihli bildirisi, 2018). Malezya ise iddialarını yasal zemine oturttuğu 2009 yılından itibaren Spratly Adaları civarındaki beş yapıyı kontrolü altına almış ve özellikle Çin ile olan ilişkilerini, Güney Çin Denizi'ndeki sorunlarını gündeme getirilmeden sürdürmeye gayret göstermiştir (Stirring Up The South China Sea, 2012:38).

3. Mahathir Doktrini

Vietnam ve Filipinler'e nazaran neredeyse taban tabana zıt denilebilecek bir stratejiyi uygulamaya koyan Malezya'nın Güney Çin Denizi stratejisi incelendiği zaman Çin'in artan ekonomik kapasitesinin farkındalığıyla pragmatist bir politika izlediği görülmektedir (Finkbeiner, 2013:9). Bu politikanın en net kanıtı Malezya'nın 2009 yılındaki sunumundan bir ay sonra Malezya Başbakanı Najib Rezak'ın⁷ Çin ziyaretine çıkması ve burada iki ülkenin gelecekte işbirliğine yönelik on üç temel alanı içeren "Stratejik İşbirliği ve Ortak Eylem Planı"nın hazırlanmasıdır (Kuwait News Agency, 2018). Bu eylem planından kısa bir süre sonra; 22 Haziran 2009 tarihinde Başbakan Najib'in ülkenin dış politikasına yönelik üst düzey Bakanlarla yaptığı konferansın açılış konuşmasında yer alan: "ASEAN olmayan bir ülkeye ilk resmi ziyaretimi gerçekleştirdim, çünkü Çin'le ilişkimiz ulusal çıkarlarımız için esastır, aynı zamanda ülkelerimiz arasında öğrenilecek ve paylaşılacak birçok ortak ders bulunmaktadır." ifadeleri ile aynı konuşmada yer alan: "Fakat bizim en yakın geleneksel ortaklarımız olan Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa, Japonya, Güney Kore, Avustralya ve ASEAN ile ilişkimizi azaltmak bizim için doğru bir adım olamaz... Enerji ve çevre konusunda; halkların hareketi konusunda; afet yardımı ve rahatlama konusunda; sınır ötesi suç ve terörizmle mücadelede; insan haklarının korunmasında ve diğer istikrarsızlık kaynaklarına karşı gelecek günlerde yapacağımız çok şeyler olacak." ifadeleri Malezya'nın dış politikasını özetleyen en net ifadelerdir (Malaysian Foreign Policy:Future Direction For 2009-2015, 2018).

Bu noktada Malezya bir bakıma ABD ile yıllardır sürdürdüğü diplomatik stratejisinin aynısını Çin ile de uygulamaya çalışmakta ve bu sayede hem siyasi hem ekonomik ve hem de askeri açıdan kendini beslemeye çalışmaktadır. Bu stratejide başarılı olduğu da aşikârdır zira, Malezya-Çin toplam ticaret hacmi 2008 yılında 130 milyar RM'den (Malezya Ringgiti), 2010'da 147 milyar RM'ye (Çin'in Malezya'nın en büyük ticaret ortağı olduğunda), 2012'de 181 milyar RM'ye çıkmıştır ve 2017'de bu rakam 230 milyar RM'ye ulaşmış, aynı zamanda aynı yıl Malezya son 13 yılın en büyük büyüme rakamına ulaşarak ekonomisinde iyi bir ivme yakalamıştır (Trade Map , 2018; The Official Portal of Malaysia External Trade Development Corporation, 2018). Ek olarak, Çin'in geçtiğimiz yıllarda gündeme getirdiği "bir kuşak bir yol" inisiyatifi de, Malezya'ya 10 milyar dolarlık "Malezya Geçidi" isimli devasa liman projesinin yatırımını getirmiştir.⁸

Bu gelişmelerin yanı sıra, Çin ile Malezya arasındaki ekonomi odaklı pragmatist politikanın dengeleyici kutbunu şüphesiz ABD oluşturmaktadır. Malezya, Çin 'in Güneydoğu Asya'daki giderek artan varlığını göz önüne alarak, Çin ile olan dengelerini sürdürmek için ABD ile kuvvetli askeri bağlara sahip olmayı önemsemektedir (Finkbeiner, 2013:25). Bu doğrultuda

⁷ Malezya'da; Çin ile yıldızları pek tutmayan Başbakan Mahathir'in 22 yıllık görev süresinin ardından, Başbakan Abdullah Badawi (2003-09) ve Najib Rezak (2009'dan beri) hükümetleri, Çin ile istikrarlı olarak olumlu bir ilişki süreci yaşamıştır.

⁸ Her ne kadar bu yatırım onaylanmış olsa da Malezya'nın Najib'den sonraki başbakanı olan Mahathir Muhammet, bu tür yatırımların Çin'in planlı bir borç tuzağı olabileceğinden şüphe duyduğu için, Çin'in Malezya'ya olan finansal akışını kesme niyetinde görünmektedir.

Malezya ABD'nin Obama dönemi stratejisi olan, Asya-Pasifikteki yeniden dengeleme stratejisini kullanarak yaptığı askeri işbirliklerini sürdürmeyi amaçlamaktadır (Montemalo, 2018:8-9). İki ülke arasındaki bu askeri iş birliğine 2012 tarihli "ABD-Malezya Ortaklığı" gösterilebilecek en net kanıtlardan biridir (U.S.-Malaysia Partnership, 2018). Malezya, bir bakıma heybesine Çin'in gelişen ekonomisini, ABD'nin askeri ve ekonomik desteğini ve ASEAN'ın bölgedeki sorunları çözmedeki yetkisini katarak, Güney Çin Denizi ihtilafına taraf olan devletlerden biri olarak varlığını sürdürmeye çalışmaktadır. Bu noktada Malezya'nın Vietnam ve Filipinler'den ayrılan bu yumuşak stratejisi yalnızca dış politikasında değil iç politikasında da kendini göstermektedir (Sebastian, 2018:3). Malezya dışındaki iddia sahibi devletlerin hemen hemen hepsi Güney Çin Denizi meselesini iç siyasetlerine yansıtarak milliyetçi unsurları tetiklemek yoluyla oy potansiyellerini artırma stratejisi yürütmektedir (Kaplan, 2014: %83). Ancak Malezya'nın bu noktada tam ters bir yol izleyerek Çin ile ilişkileri sarsabilecek kendi iç tepkisini engellemeyi amaçladığı ve ülke medyasında ihtilafa dair haberleri sınırlı tutup, meselelerin üst düzey bürokratlarla kapalı kapılar arkasında çözülmesini sağlayarak milliyetçi duyguları tetiklemekten kaçındığı görülebilmektedir. (Hiebert vd., 2015:22). Aynı zamanda Malezya hükümeti toplumda Çin'e yönelik yükselen aşırı milliyetçi hareketlerin olması durumunda bu durumun hükümet seçeneklerini azaltabileceğine ve hayati bir ilişkiye zarar verme riskine inandığı için sık sık Pekin'e rapor etmektedir (Parameswaran, 2016:6). Pekin ise Malezya'nın ikili ilişkilerine yönelik bu "sessiz diplomasi" yaklaşımından duyduğu memnuniyeti pek çok mecrada açıkça dile getirmektedir (The Institute for Maritime and Ocean Affairs, 2018).

Malezya'nın bölgeye yönelik söz edilen yumuşak yaklaşımının bir tercih mi yoksa bir zorunluluk mu olduğu sorusu içerisinde çelişkiler barındırabilecek bir sorudur. Çünkü Malezya'nın istese de iddialarını askeri yollardan savunma ihtimali görünüşe göre çok düşüktür. 2009 yılında BMKSK'ya sunduğu iddiasının ardından gerek askeri harcamaları incelendiğinde gerekse bu harcamaların ülkenin GSYİH'ndeki payına bakıldığında; Malezya'nın herhangi bir tehdit durumu için kendisini askeri olarak hazırlamadığı görülebilmektedir (The World Bank, 2018). Bu tabloya ek olarak Güney Çin Denizi ihtilafı diğer ülkelere nazaran Malezya için Çin ile karşı karşıya gelebilecek kadar hayati bir mesele olarak görülmemektedir. Bu açıdan bakıldığında Malezya'nın Endonezya ile Borneo'nun doğu yakası ya da Malakka Boğazı'nın henüz sınırlandırma yapılmamış kuzey bölümü ile ilgili uyuşmazlıkları halk nezdinde daha fazla endişe yaratmaktadır (Raine ve Le Mièrè, 2013:121).

Son dönemlerde ise, Malezya için bazı dengelerin değişmekte olduğu açıkça hissedilmektedir. Daha önce de vurgulandığı gibi; Malezya'nın Çin ile kurmuş olduğu kuvvetli ekonomik bağlar, bu ülkeyi Güney Çin Denizi'nde uzlaşmacı politikalar uygulamaya itmekte ya da itmekteydi. Yani bir bakıma Malezya Çin'in bölgedeki hemen hemen her davranışını iç politikaya yansıtmadan kendi üst tabakasında sessiz bir şekilde çözmeye, alttan almaya çalışmaktaydı. Çin'in bölgedeki yapay ada çalışmalarının, Malezyalı balıkçıların rahatsız edilmelerinin veya bölgedeki devriye faaliyetlerinin neticesinde Malezya'nın verdiği en net tepki bu gelişmelerden haberdar olduklarını belirten dikkatli bir bakış ya da nüktedan birkaç cümleden öteye geçmemekteydi (Noor ve Daniel, 2016:8). Bu pasif durumu açıklayan en net olayda; 2014 yılının Ocak ayında Çin Halk Kurtuluş Ordusu Donanması'nın deniz tatbikatları sırasında James Shoal'da devriye gezdiği ve burada yemin töreni düzenlediği Çinli haber siteleri tarafından basına duyurulmuştur (China Claims Its Vessels Patrolled James Shoal, 2018). Bu gelişmeyi Çin basınından öğrenen Malezyalı vatandaşların trajikliğinin yanı sıra, Malezya'nın durumu yatıştırmaya ve daha masum bir gelişme olduğunu vurgulamaya yönelik açıklamaları dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda Malezya Kraliyet Donanma Komutanı Amiral Abdul Aziz Cafafar, söz konusu tatbikatın Malezya'nın MEB(Münhasır Ekonomik Bölge)'inin 1000 deniz mili uzağında Spratly adalarının kuzeybatı kısmında yürütüldüğünü ve James Shoal'a bir ilhakin söz konusu olmadığını belirtmiştir (China's envoy to Malaysia makes courtesy call on Defence Minister Hishammuddin, 2018). Aynı yıl yapılan APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği) toplantısında konuşan Çin Cumhurbaşkanı Xi Jinping, Malezya'nın bu gerginlikleri hafifleten sessiz

diplomasisini överek, bu ekseninde devam etmesi yönündeki beklentisini hissettirmiştir (Kuok, 2014:5). Ancak 2011 yılından itibaren ivmeli bir artışla Malezya tarafından katlanılamayacak hale gelen; Çin Donanmasının ve Çinli balıkçı teknelerinin Malezya'nın sularına girerek devriye gezmesi veya avlanması durumu, özellikle Malezya Parlamentosundaki tarafların da dikkatini çekmiştir; 2016 yılının ilk yarısında, Güney Çin Denizi anlaşmazlığı Nisan ayından Haziran ayına kadar her ay Meclis'te tartışılmak üzere gündeme getirilmiş ve Malezya parlamentosunda bu konuda sıkça yapılan araştırma önergelerinden birinin sonucunda çıkarılan raporda yalnızca 2013-2014 yılları arasında Çin Halk Kurtuluş Ordusu Donanması'na ve Çin Denizcilik Gözetimine (CMS) ait on altı varlığı içeren yedi saldırının tespit edildiğini belirtilmiştir (Noor, 2015:27; Hiebert vd., 2015:24). Bu durumla paralel olarak Malezya Denizcilik İcra Kurumu (MMEA) ve Kraliyet Malezya Donanması (RMN), 2014'ten 2015'e kadar, devriyelerin sıklığını yüzde 30 civarında arttırmış aynı zamanda denizcilik alanında ABD gibi ortaklarla sessizce artan istihbarat işbirliğini geliştirmiştir (Minister Shahidan Kassim, 2016:9; Parameswaran, 2016:8). Çin'in bu faaliyetleriyle birlikte büyüyen hayal kırıklığının en çarpıcı göstergelerinden biri, Dışişleri Bakanlığı'nın Çin'e yönelik ifadelerinde görülen belirgin değişiklik olmuştur. Normalde Hükümet tarafından James Shoal'ın çevresindeki sularda tekrarlanan saldırıları protesto etmek ve çözmek için neredeyse her hafta diplomatik notalar yayınlamıştır. Ancak 2015 yılının Mart'ında yayınlanan bir bildiri ile; Dışişleri Bakanlığı Malezya'ya ait sularda çok sayıda yabancı geminin varlığını kamuoyuna açıklamış⁹, Malezya ile Çin arasındaki yakın, geniş ve köklü dostluğun, egemenlik ve toprak bütünlüğüne karşılıklı saygıya bağlı olduğu fikrinin altını çizip iki ülke arasındaki sorunlara dostane bir çözüm bulunacağına olan inancını vurgulamıştır (Ministry of Foreign Affairs Malaysia, 2016). Aynı zamanda Malezya Güney Çin Denizi'ndeki gerginliklerin artmasıyla birlikte farklılıkları daraltmak ve zorlamalara karşı birleşik bir cephe oluşturmak için diğer ASEAN ülkeleriyle tek tek ve özel olarak, ASEAN'ın uluslararası hukuku ihlal eden herhangi bir fiile karşı bir sesle konuşması konusunda görüşmeler gerçekleştirmiştir (Parameswaran, 2016:7). Bu çabaların ve ASEAN'a iletilen çağrının ardından aynı yılın Ağustos ayında ASEAN Dışişleri Bakanları Güney Çin Denizi'ndeki gerginliği arttıran son gelişmeler hakkında "ciddi endişelerini" vurgulayan ortak bir bildiri yayınlamışlardır (Chairman's Statement of The 5th East Asia Summit Foreign Ministers, 2015:5). Bu tür diplomatik yanıtların yanında, 2016 yılının Mart ayında Çin tarafından yinelenen işgale yönelik adımların haberleri Malezya'daki bazı basılı ve çevrimiçi medya kuruluşlarında daha da yaygınlaştırılmıştır (Kepulauan Sparty berada berhampiran kawasan EEZ negara Asean, 2018). 12 Temmuz 2016 tarihindeki Filipinler ile Çin arasındaki tahkim kararının ardından Malezya Dışişleri Bakanlığı, kararı değerlendiren ve dikkatlice hazırlanmış bir basın açıklaması yayınlamış; açıklamada, bütünüyle ve etkili bir şekilde Davranış Kurallarının (DOC) uygulanmasının gerekliliği vurgulanarak, Çin'e "diplomatik ve hukuki süreçlere tam saygıyı" desteklemeye devam etmeye yönlendiren ASEAN açıklamaları hatırlatılmıştır (Malaysia Ministry of Foreign Affairs, 2016).

Bütün bu gelişmelere ek olarak 2018 yılının Mayıs ayında Malezya'da gerçekleşen iktidar değişikliği, Malezya'nın sessiz diplomasisinin ömrünün dolduğunun en ciddi işareti olmuştur. İktidara gelen Başbakan Mahathir Mohamad BBC'ye yaptığı 2 Ekim 2018 tarihli konuşmasında; Güney Çin Denizi'ndeki ülkelerin savaş gemilerini bölgeye kaydırmaları durumunda çatışmanın kaçınılmaz olduğunu belirtmiş ve aynı zamanda Çin'in bölgede seyr-ü sefer özgürlüğünü ve bölgenin barışını engellemediği sürece gemilerini istediği yere götürmekte özgür olduğunu belirtmiştir (South China Sea: Battleships May Lead To War, 2018). On beş yıllık bir aranın ardından ikinci defa Başkanlık koltuğuna oturduğu Malezya'nın yeni stratejisinin "Doğu'ya Bak" olduğunu belirten Mahathir, bu stratejiyle Çin'in kalkınma stratejisini takdir edip onun örnek alınması gerektiğini belirtirken; aynı zamanda Çin'in "Bir Kuşak Bir Yol" inisiyatifi ile

⁹ Dışişleri Bakanlığı'nın başı başına bu adımı dahi Malezya'nın Çin'e yönelik tavrındaki değişikliğin göstergesi sayılabilir; bilindiği üzere daha önceleri Çin'in bölgedeki herhangi zarar verici bir hareketi durumunda hükümet bunun bildiri ile vatandaşlara duyurulması bir yana dursun, haber kaynaklarında yayınlanmasını dahi engelleyen önlemler almaktaydı. O nedenle bu adım önemli bir adım konumundadır.

Malezya’da da yapılması konusunda uzlaşma sağlanan devasa projelerin tekrardan gözden geçirileceğini vurgulayarak da koşulsuz şartsız Çin’e güven duymadığını vurgulamaktan çekinmemiştir (Malaysia Looks to Chinese Leadership, But Not on South China Sea, 2018). Bölgedeki huzur ve istikrarın sağlanması açısından çarpıcı tespitlerde bulunan Mahathir, Güney Çin Denizi’nin çatışma bölgesinden uzakta olması ve savaş gemilerinden arındırılması gerektiğini çünkü savaş gemilerinin tabiatı gereği savaşın öncüsü olduğunu ve gerekli olan şeyin bölgeyi korsanlardan korumak için donatılmış küçük tekneler olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda diplomatik istişarelerin ülkelerin birbirlerini askeri açıdan donatması için değil, devletlerarasındaki ihtilafların çözülmesi için bir anahtar olduğunu vurgulamış, bölgedeki ekonomik pasta payında küçük ülkelerin de göz önünde tutulmasının gerekliliğini savunmuş ve bölgenin çatışma denizi olmanın ötesinde işbirliği ve bağlantılar kurma denizi olması gerektiğine vurgu yaparak kendi adıyla sembolleştirilen “Mahathir Doktrini”ne imza atmıştır (Kuik ve Liew, 2018). Malezya’nın dış politikası açısından da argümanlar barındıran bu doktrin, ilk olarak Malezya dış politikasının tarafsızlık esaslı olduğunu, herhangi bir işbirliği durumunda karşılıklı kazanç için aynı zamanda karşılıklı saygının da arandığını belirtmekte, gelişmiş komşuluk politikasının önemini ve anlamını vurgulamakta ve son olarak BM Güvenlik Konseyi kararları hakkında daha adaletli bir bakış açısının sağlanması için reformize edilmesinin gerekliliğini savunmaktadır (Malaysia - Prime Minister Addresses General Debate, 73rd Session, 2018). Mahathir’in doktrinini kuvvetlendirirken kullandığı ifadelerde ABD’nin hala küresel ölçekteki en güçlü ülke olmasına rağmen faaliyetleri öngörülemeyen Başkan Donald Trump nedeniyle güvenilirliğinin artan ivmeyle aşındığını ve bu nedenle Çin’in daha güçlü ve iddialı hale gelmeye başladığını belirtmiş, Çin’in bu durumu da Kemer ve Yol ekonomik projesiyle pekiştirdiğini açıklamıştır. Ek olarak ABD-Çin ilişkilerini çevreleyen belirsizliklerin etrafındaki Japonya, Hindistan ve Avustralya gibi bölgesel oyuncuların “Hint-Pasifik” stratejisindeki adımlarını kuvvetlendirmek mecburiyetinde kalırlarken, bu durumun Malezya gibi daha zayıf devletler için hem fırsatlar hem de zorluklar barındırdığını belirtmiştir (Abdülkadir, 2018). Kısaca Mahathir’in stratejik doktrinini, herhangi bir büyük bölgesel gücün kaprislerine ve diktalarına aşırı bağımlılıktan ve kırılmalardan kaçınarak, Malezya’nın stratejik özerkliğini titizlikle koruyan “dinamik dengeleme” çerçevesinde bölgede ihtilafların diplomasi ve işbirliği yoluyla çözülmesini amaçlamakta bu sayede bölge ülkelerin ticari-ekonomik kapasitelerinin karşılıklı olarak arttırılmasını hedeflemektedir (Heydarian, 2018).

4. Sonuç

Çalışmada değinilmiş olan tarafların ifadeleri ve gelişmeler yanı sıra 2018 yılında iktidara gelen Mahathir Mohamad’ın lider kişiliği de göz önüne konulursa¹⁰; Malezya’nın bölgedeki pragmatizm kokan soft politikasının, ilerleyen yıllarda yine benzer özelliklere sahip ancak; ülke otonomisi ve karar alma mekanizması açısından daha serbest adımların atılabileceği politikalara evrileceğini belirtmek yerinde bir öngörü olacaktır. Malakka Boğazı gibi dünya ekonomisinin döndüğü stratejik noktalardan birinde konumlanmış gelişmekte olan bir ülke olarak Malezya’nın Çin ile karşı karşıya gelebilecek pozisyonlara girmesi ihtimali çok düşük görülürken, ABD ve Çin arasında yakaladığı ekonomik-politik-askeri öncelikli dengeleme stratejisini sürdürmek ve bunu yaparken kendi sesinin ve bölgesel çıkarlarının bastırılmasına imkan tanımamak, ek olarak da bölgesel iddiaları hukuki düzlemde sürdürmeye devam etmek Malezya için Güney Çin Denizi’nde uygulayacağı en doğru strateji gibi görünmektedir. Tarafsız bir dış politika çerçevesinde geliştirdiği doktriniyle görece zayıf bir ülke olması nedeniyle Çin politikalarından bağımsız politika sürdürmekten çekinen Malezya, aynı zamanda tamamen ABD liderliğindeki ekonomik ve güvenlik şemsiyesinin altına girmeyi de göze almaktan çekinmektedir. Bu noktada bölgede istikrarın hakim olmasını, bölgenin savaş gemilerinden arındırılarak ekonomik avantajının ön plana çıkarılmasını, Güney Çin Denizi’ndeki uyuşmazlıkların diplomatik

¹⁰ İniş- çıkışlı ifadeleriyle tanınan Mahathir, şimdiye dek ABD Başkanı Donald Trump’ın adımlarını “uluslararası kabadayılık” olarak adlandırmış ve aynı derecede Çin’e karşı şüpheyle yaklaşarak, Çin’in ülkeye yönelik tüm projelerini de mercek altına alınacağını vurgulamıştır.

kanallarla çözümlenmesini ön gören Mahathir Doktrininin, özellikle Asya-Pasifik ülkeleri arasında yüksek sesle yankılanmış olmasına rağmen; bilhassa ABD-Çin ticaret savaşları, ABD'nin Güney Çin Denizine taraf olan ülkelere sağladığı silah yardımları, Tayvan-Çin-ABD gerilimi, Çin'in Hong Kong huzursuzluğu ve bölgedeki tansiyonu yükselten diğer parametreler göz önüne konulduğunda uygulamaya geçilme ihtimalinin kısa ve orta vadede zayıf olduğu değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Association of Southeast Asian Nations, “Joint Communique 25th ASEAN Ministerial Meeting Manila, Philippines, 21-22 July 1992”, Madde-17. https://asean.org/?static_post=joint-communique-25th-asean-ministerial-meeting-manila-philippines-21-22-july-1992 (13.11.2018)
- Bader, J. vd. (2014). “Keeping the South China Sea in Perspective”, The Foreign Policy Brief. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/south-china-sea-perspective-bader-lieberthal-mcdevitt.pdf> (29.08.2019)
- Centre For International Law, “2002 Declaration On The Conduct Of Parties In The South China Sea”, Adopted In Phnom Penh, Cambodia On 4 November 2002. <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2017/07/2002-Declaration-on-the-Conduct-of-Parties-in-the-South-China-Sea.pdf> (13.11.2018)
- Chairman’s Statement Of The 5th East Asia Summit Foreign Ministers’ Meeting Kuala Lumpur “Our People, Our Community, Our Vision”, Final Report, 6 August 2015. https://asean.org/wp-content/uploads/images/2015/August/chairman_statement/Chairmans%20Statement%20of%20the%205th%20East%20Asia%20Summit%20Foreign%20Ministers%20Meeting%20-%206%20August%202015.pdf (19.11.2018)
- Chapter XXI- Law Of The Sea, https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXI-2&chapter=21&clang=_en (12.11.2018)
- China Claims Its Vessels Patrolled James Shoal, 31 January 2014 <https://www.thestar.com.my/news/nation/2014/01/31/china-claims-its-vessels-patrolled-james-shoal/> (18.11.2018).
- China's Envoy To Malaysia Makes Courtesy Call On Defence Minister Hishammuddin, 30 Jan 2014, <https://www.thestar.com.my/news/nation/2014/01/30/china-ambassador-courtesy-call-on-malaysia-defence-ministry/> (18.11.2018).
- Chung, C. (2009). “Southeast Asia and the South China Sea dispute”, (içinde) Ed.Sam Bateman-Ralf Emmers, Security And International Politics In The South China Sea Towards A Cooperative Management Regime, Routledge.
- Çin’in 14 Nisan 2011 tarihli bildirisi; http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/mysvnm33_09/chn_2011_re_phl_e.pdf (17.11.2018)
- Çin’in 7 Mayıs 2009 tarihli notası; http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/mysvnm33_09/chn_2009re_mys_vnm_e.pdf (16.11.2018)
- Filipinler’in 5 Nisan 2011 tarihli bildirisi; http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/mysvnm33_09/phl_re_chn_2011.pdf (17.11.2018)
- Finkbeiner, J. M. (2013). “Malaysia’s Great Power Balance and the South China Sea Disputes”, United States Army War College. <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a589214.pdf> (29.09.2019)
- Ganesan, N. ve Amer, R. (2010). “International Relations in Southeast Asia: Between Bilateralism and Multilateralism”, ISEAS, 2010.

- Güney Çin Denizi Bölgesel Uyuşmazlıkları, Peace Palace Library, <https://www.peacepalacelibrary.nl/library-special/south-china-sea-territorial-disputes/> (01.09.2018)
- Güney Çin Denizi Tabloları ve Haritaları - ABD ÇED, Eylül 2003, <http://www.southchinasea.org/south-china-sea-tables-and-maps-us-eia/> (01.09.2018)
- Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN), Uluslararası Örgüt Künyesi, <http://www.mfa.gov.tr/guneydogu-asya-ulkeleri-birligi.tr.mfa> (09.01.2018)
- Hayton, B. (2014). The South China Sea The Struggle For Power In Asia, Yale University Press.
- Heydarian, R. J. (2018). "China's 'New' Map Aims to Extend South China Sea Claims", Asia Times. <http://www.atimes.com/article/for-weekend-chinas-new-map-aims-to-extend-south-china-sea-claims/> (29.08.2019).
- Heydarian, R. J. (2019). "Malaysia As A New Vortex Of Regional Resistance Against China", <https://amti.csis.org/malaysia-new-vortex-regional-resistance-china/> (03.09.2019)
- Hiebert, M.vd. (2015). South China Sea Disputes: Papers From the Fifth Annual CSIS South China Sea Conference, Rowman&Littlefield, September. http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_mysvnm_33_2009.htm (16.11.2018)
- International Boundary Study Series A: Limits in the Seas, "Territorial Sea Boundary Indonesia-Malaysia", 10 January 1973. <https://www.state.gov/documents/organization/61516.pdf> (12.11.2018)
- Kaplan, R. D. (2005). Asia's Cauldron: The South China Sea and the end of The Stable Pasific, eBook Chapter I: The Humanist Dilemma, Random House, New York.
- Kepulauan Spartyly berada berhampiran kawasan EEZ negara Asean, <http://www.utusan.com.my/rencana/agama/pertahan-beting-serupai-1.73199> (19.11.2018)
- Kuik, C. C. (2019). What Malaysia's 'Mahathir doctrine' means for China-US rivalry" <https://www.scmp.com/week-asia/geopolitics/article/2160552/what-malaysias-mahathir-doctrine-means-china-us-rivalry> (03.09.2019)
- Kuik, C. C. ve Liew, C. T. (2019). "Decoding the Mahathir Doctrine" <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/decoding-mahathir-doctrine> (03.09.2019)
- Kuok, L. (2014). Overcoming the Impasse in the South China Sea: Jointly Defining EEZ Claims", East Asia Policy Paper. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/overcoming-impasse-south-china-sea-kuok.pdf> (18.11.2018)
- Kuwait News Agency, "China, Malaysia agree joint action plan on strategic cooperation", 04 Jun 2009, <https://www.kuna.net.kw/ArticlePrintPage.aspx?id=2004672&language=en> (17.11.2018)
- Lo, C. (1989). China's Policy Towards Territorial Disputes-The Case of the South China Sea Islands, International Politics in Asia Series, Routledge.
- Malaysian Foreign Policy: Future Direction For 2009-2015, 22 Jun 2009, Putrajaya. <http://www.pmo.gov.my/ucapan/?m=p&p=najib&id=3925> (17.11.2018)
- Malaysia - Prime Minister Addresses General Debate, 73rd Session, <http://webtv.un.org/watch/malaysia-prime-minister-addresses-general-debate-73rd-session/5841676707001/> (03.09.2019)

- Malaysia Looks To Chinese Leadership, But Not on South China Sea, 11 October 2018, <https://www.scmp.com/week-asia/geopolitics/article/2168119/malaysia-looks-chinese-leadership-not-south-china-sea> (19.11.2018)
- Malaysia Ministry of Foreign Affairs, “Press Release: Statement By Malaysia - Following The Decision of The Arbitral Tribunal On The South China Sea Issue” 12 July 2016. http://www.kln.gov.my/web/ukr_kiev/ps2016/-/asset_publisher/ME2g/blog/statement-by-malaysia-following-the-decision-of-the-arbitral-tribunal-on-the-south-china-sea-issue?redirect=%2Fweb%2Fukr_kiev%2Fps2016 (19.11.2018)
- Malezya'nın 20 Mayıs 2009 tarihli bildirisi; http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/mysvnm33_09/mys_re_chn_2009re_mys_vnm_e.pdf (16.11.2018)
- Menteri Shahidan Kassim Menjawab Liew Chin Tong (MP-Kluang) di Parlimen, 17 Mac 2014, (akt.), Hiebert vd., a.g.e., 2015.
- Minister Of Foreign Affairs, “Press Statement: Prime Minister’s Working Visit To Brunei Darussalam And The Republic Of Indonesia From 15 To 17 March 2009”. <https://www.kln.gov.my/archive/content.php?t=3&articleId=422666> (15.11.2018)
- Minister Shahidan Kassim, “Hansard”, Parliament of Malaysia (Senate), D.N.14.12.2015. (akt.) Noor-Daniel, a.g.e.,2016.
- Ministry of Foreign Affairs Malaysia, “Press Release: Recent Development in Malaysia’s Maritime Areas in the South China Sea”, 31 March 2016. http://www.kln.gov.my/web/kor_seoul/ps2016/-/asset_publisher/ME2g/blog/press-release-:recent-development-in-malaysia%E2%80%99s-maritime-areas-in-the-south-china-sea?redirect=%2Fweb%2Fkor_seoul%2Fps2016 (19.11.2018)
- Montemalo, M.S. (2016).“United States Asia Strategy: Policy, Power, Pivot”, The Review: A Journal of Undergraduate Student Research, 17(13). <https://fisherpub.sjfc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1165&context=ur> (29.08.2019)
- Nasir, M. (2017). Wan SitiAdibah Wan Dahalan, “The Islands Claimed By Malaysia In The Spratly Islands: A Review Based On United Nations Convention On The Law Of The Sea 1982”, IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS) C.22, September.
- National Archives of Singapore, “Solving Bilateral Dispute Diplomatically-Pedra Blanca/Pulau Batu Puteh”, http://www.nas.gov.sg/1stCab/7585/Panels/sec3_2_opt.pdf (12.11.2018)
- Noor, E. (2015). “Chapter 2: Understanding Malaysia’s Approach to the South China Sea Dispute”, (içinde), Murray, Hiebert vd., South China Sea Disputes: Papers From the Fifth Annual CSIS South China Sea Confrence, Rowman&Littlefield, September.
- Noor, E. ve Daniel, T. (2016). “Key Issues and Dilemmas for Brunei and Malaysia in the South China Sea Dispute”, National Asian Security Studies Program, 2(1).
- Ohnesorge, H.W. (2016). “Chapter 2: A Sea of Troubles: International Law and the Spitsbergen Plus Approach to Conflict Management in the South China Sea”,(içinde) Ed.Enrico Fels Truong-Minh Vu “Power Politics in Asia’s Contested Waters Territorial Disputes in the South China Sea”, Springer Publishing.
- Philippines Hands Protest Note to Malaysia, Associated Press, 20 August 1999. <https://academic.oup.com/cjip/article-pdf/9/3/239/6935045/pow008.pdf> (13.11.2018)
- Polling, G. B. (2013). “The South China Sea in Focus: Clarifying Limits the Maritime Dispute”, A report of CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies.

- Proclamation of Independence of Malaya (Kuala Lumpur, 31 August 1957), https://www.cvce.eu/en/obj/proclamation_of_independence_of_malaya_kuala_lumpur_31_august_1957-en-51eb6525-30ef-4078-8f83-27deee5e8072.html (12.11.2018)
- Raine, S. ve Le Mièrè, C. (2013). Regional Disorder: The South China Sea Disputes, ed. Stein Tonnesson, Global Asia Studies, (8).
- Rızal, Abdülkadir, “Mahathir Doctrine keeps South China Sea peaceful” <https://www.nst.com.my/opinion/columnists/2019/05/485931/mahathir-doctrine-keeps-south-china-sea-peaceful> (03.09.2019)
- RM43bil investment in Malacca Gateway a boost to Malaysia, <https://www.thestar.com.my/news/nation/2015/11/08/china-to-spur-growth-of-ports-rm43bil-investment-in-malacca-gateway-a-boost-to-malaysia-says-liow/> (17.11.2018)
- Roach, J.A. (2014). “Malaysia and Brunei: An Analysis of their Claims in the South China Sea”, A CNA Occasional Paper, August.
- Sallah, A. vd., (2009). “Malaysia’s policy towards its 1963 - 2008 territorial disputes”, Journal of Law and Conflict Resolution, 1(5).
- Sebastian, M. A. “Strategic Management for South China Sea: Defence and Security Options for Malaysia”, Centre for Maritime Security & Diplomacy Draft Report. http://www.mima.gov.my/images/page/research/Strategic_management_in_the_South_China_Sea.pdf (29.08.2019)
- South China Sea: Battleships may lead to war - Malaysia PM, 02 October 2018, <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-45719090/south-china-sea-battleships-may-lead-to-war-malaysia-pm> (19.11.2018)
- Stirring Up The South China Sea (II): Regional Responses, Asia Report, S.29, 24 July 2012. <https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/south-china-sea/stirring-south-china-sea-ii-regional-responses> (17.11.2018)
- Storey, I. ve Fellow, S. (2014). “The South China Sea Dispute: How Geopolitics Impedes Dispute Resolution and Conflict Management”, Institute of Southeast Asian Studies. <http://web.isanet.org/Web/Conferences/FLACSO-ISA%20BuenosAires%202014/Archive/b1d7cb3a-0487-493a-92e5-4c85727ba1b9.pdf> (29.08.2019).
- Territorial Disputes in the South China Sea, Consil on Foreign Relations, <https://www.cfr.org/interactives/global-conflict-tracker#!/conflict/territorial-disputes-in-the-south-china-sea> (01.09.2018)
- Thayer, C. (2015). “Review of the Implementation of the 2002 ASEAN-China DOC and COC and Challenges”, Presentation to Seminar-Workshop on the Implementation of the 2002 ASEAN-China Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC-SCS). <https://auschamvn.org/wp-content/uploads/2015/05/Review-of-Implementation-of-2002-ASEAN-China-Declaration-on-conduct-of-parties-in-South-China-Sea.pdf> (13.11.2018)
- The Institute for Maritime and Ocean Affairs, “China Appreciates Malaysia’s ‘Quiet’ Diplomacy Approach In Handling South China Sea Issue”. <http://www.imoa.ph/china-appreciates-malysias-quiet-diplomacy-approach-in-handling-south-china-sea-issue/> (17.11.2018)
- The Official Portal Of Malaysia External Trade Development Corporation The National Trade Promotion Agency of Malaysia, “Malaysia’s Trade Performance : December 2017 and January - December 2017”. <http://www.matrade.gov.my/en/malaysia-trade-performance/158-malaysian-exporters/trade-performance-2017> (17.11.2018)

- The World Bank, “Military expenditure (% of central government expenditure)”, <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.ZS?locations=MY&view=chart> ; Malaysia - Military expenditure, <https://www.indexmundi.com/facts/malaysia/military-expenditure> (17.11.2018)
- Tonnesson, S. (2002). “Why are the Disputes in the South China Sea So Intractable? A Historical Approach”, Asian Journal of Social Science, 30(3). <http://www.jstor.org/stable/23654607> (06.02.2019)
- Trade Map, https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1|458||156||TOTAL||2|1|1|1|2|1|1|1|1 (17.11.2018)
- Tüysüzoğlu, G. (2011). “İkinci Dünya Savaşı Sonrası İngiliz Dış Politikası: İmparatorluk Yaşıyor Mu?”, Akademik Bakış Dergisi, (21). <https://docplayer.biz.tr/1578958-Ikinci-dunya-savasi-sonrasi-ingiliz-dis-politikasi-imparatorluk-yasiyor-mu.html> (29.08.2019)
- U.S.-Malaysia Partnership, 15 February 2012, <https://2009-2017.state.gov/t/pm/rls/rm/184846.htm> (17.11.2018)
- United Nation Oceans&Law of the Sea, “Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines: Submissions to the Commission: Joint submission by Malaysia and the Socialist Republic of Vietnam”.
- Weatherbee, D.E. (2014). “International Relations in Southeast Asia : The Struggle for Autonomy, Chapter 6: The South China Sea Conflict Zone”, Rowman & Littlefield Publishers, Asia in World Politics.